

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 524 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Slovēnijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes
atzinumu par Slovēnijas 2020. gada stabilitātes programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Slovēnijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Slovēnijas 2020. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Slovēnija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu “Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku”.
- (2) 2020. gada ziņojums par Slovēniju² tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Slovēnija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā³, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Slovēnijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.
- (3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija oficiāli pasludināja Covid-19 uzliesmojumu par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² SWD(2020) 523 final.

³ OV C 301, 5.9.2019., 117. lpp.

ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, nestabilitāti finanšu tirgos un patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus un uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Eiropas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu⁴, kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.

- (4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt stingri samērīgiem, nepieciešamiem, ar ierobežotu ilgumu un saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Turklāt uz tiem būtu jāattiecināma demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.
- (5) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu⁵. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā puda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes pakta paredzētās procedūras. Tā ļauj Komisijai un Padomei atkāpties no budžeta prasībām, kas būtu piemērojamas parastā situācijā, vienlaikus dodot iespēju Komisijai veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus saskaņā ar paktu.
- (6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības sistēmu noturību, mazinātu sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājāsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbavietā nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāsadarbojas, sagatavojot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu mūsu sabiedrības un ekonomikas normālu darbību un ilgtspējīgu izaugsmi, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.
- (7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi, ka vienotais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz ekonomikas atlabšanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ir jāatceļ steidzami ārkārtas pasākumi, kas kavē vienotā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze rāda, ka veselības aprūpes nozarē ir vajadzīgi krīzes gatavības plāni, kas jo īpaši ietver uzlabotas iepirkuma stratēģijas, dažādotas piegādes ķēdes un svarīgāko piegāžu stratēģiskās

⁴ COM(2020) 112 final.

⁵ COM(2020) 123 final.

rezerves. Tie ir galvenie elementi, uz kuru pamata tiks izstrādāti plašāki krīzes gatavības plāni.

- (8) Savienības likumdevējs jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus⁶, lai ļautu dalībvalstīm mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtas sekas. Minētie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis arī var 2020.–2021. grāmatvedības gadā izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Slovēnija tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu personām un nozarēm, ko šīs problēmas skar visvairāk.
- (9) Paredzams, ka pandēmijas sociālekonomiskās sekas Slovēnijas reģionos izpaudīsies nevienādi, jo tiem ir dažādi saimnieciskās darbības specializācijas un koncentrācijas modeļi. Tas rada būtisku risku, ka saasināsies jau novērotā tendence – atšķirību pieaugums starp galvaspilsētu un pārējo valsti. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.
- (10) Slovēnija savu 2020. gada valsts reformu programmu un 2020. gada stabilitātes programmu iesniedza 2020. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (11) Slovēnija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par pārādu.
- (12) Padome 2018. gada 13. jūlijā ieteica Slovēnijai nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps⁷ 2019. gadā nepārsniedz 3,1 %, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,65 % apmērā no IKP. Komisijas vispārējais novērtējums apstiprina būtisku novirzi no ieteiktajām korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai 2019. gadā, kā arī 2018. un 2019. gadā kopā. Tomēr, ņemot vērā vispārējās izņēmuma klauzulas aktivizēšanu, turpmāki pasākumi saskaņā ar būtiskas novirzes procedūru Slovēnijai nav pamatoti.
- (13) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance pasliktināsies no pārpalikuma, kas bija 0,5 % no IKP 2019. gadā, līdz deficītam 8,1 % apmērā no IKP 2020. gadā. Vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā bija samazinājusies līdz 66,1 % no IKP, taču saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu ir paredzams, ka 2020. gadā tā palielināsies līdz 82,4 % no IKP.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis), ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020., 1. lpp.).

⁷ Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

Makroekonomikas un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība Covid-19 pandēmijas dēļ.

- (14) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un īstenojot saskaņotu Savienības pieeju, Slovēnija ir noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajām personām un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi sasniedz 4,4 % no IKP. Pasākumi ietver saīsināta darbalaika shēmas uz laiku atlaistajiem darbiniekiem un pašnodarbinātām personām (2,3 % no IKP), lielākus izdevumus veselības aprūpes jomā (0,5 % no IKP), kompensācijas darba ņēmējiem, kas paliek darba vietā (0,4 % no IKP), krīzes prēmijas publiskā sektora darbiniekiem (0,4 % no IKP), nodokļu atlikšanu (0,4 % no IKP) un finansiālo atbalstu neaizsargātām grupām (0,2 % no IKP). Turklāt Slovēnija ir paziņojusi par pasākumiem, kuri, lai gan tiem nav tiešas ietekmes uz budžetu, palīdzēs atbalstīt uzņēmumu likviditāti, saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu tiek lēsti 5,1 % apmērā no IKP. Minētie pasākumi ietver aizdevumu garantijas (4,8 % no IKP), nodokļu atlikšanu (0,2 % no IKP) un pašnodarbināto personu atbrīvojumu no sociālā nodrošinājuma iemaksām (0,1 % no IKP). Tomēr Komisijas 2020. gada pavasara prognozē visi nodokļu atlikšanas gadījumi tiek uzskatīti par likviditātes pasākumiem bez negatīvas ietekmes uz budžetu 2020. gadā. Kopumā Slovēnijas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādņēm, kas sniegtas Komisijas paziņojumā par koordinētu ekonomisko reakciju uz Covid-19 uzliesmojumu. Minēto pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.
- (15) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ar nemainīgas politikas pieņemumu, Slovēnijas vispārējās valdības budžeta balance tiek prognozēta -7,2 % apmērā no IKP 2020. gadā un -2,1 % apmērā no IKP 2021. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP sasniegs 83,7 % 2020. gadā un 79,9 % no IKP 2021. gadā.
- (16) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas attiecībā uz Slovēniju sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu sakarā ar plānoto budžeta deficīta robežvērtības – 3 % no IKP – pārsniegšanu 2020. gadā. Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais deficīta kritērijs nav izpildīts.
- (17) Slovēnija 2020. gada 12. martā saskaņā ar tās Likumu par infekcijas slimībām paziņoja par Covid-19 epidēmiju un veica sabiedrības veselības pasākumus, lai ierobežotu vīrusa izplatīšanos. Šie pasākumi ietvēra sabiedrības veselības, primārās un sekundārās aprūpes un citu pakalpojumu attiecīgo lomu koordinēšanu, kā arī atbilstoša testēšanas protokola ieviešanu. Vienlaikus Slovēnija ieviesa stingrus pārvietošanās ierobežojumu pasākumus, vienlaikus atstājot atvērtus pārtikas veikalus, aptiekas, bankas, degvielas uzpildes stacijas un pasta nodaļas. Sabiedrības veselības un pārvietošanās ierobežojumu pasākumi palīdzēja Slovēnijai pirmajā vilnī (martā-maijā) novērst tādu smagi saslimušo skaitu, kas pārsniegtu valsts veselības aprūpes sistēmas kapacitāti. Ņemot vērā pārvietošanās ierobežojumu pasākumus, daudzi uzņēmumi uz laiku slēdza vai samazināja savu darbību. Tādā atvērtā un uz eksportu vērstā ekonomikā kā Slovēnijā īpaši spēcīgi izaugsmi ir ietekmējuši piegādes ķēdes traucējumi un samazināts globālais pieprasījums pēc produktiem. Ņemot vērā nenoteiktību par ekonomikas attīstību, tiek atlikti daudzi lēmumi par investīcijām privātajā sektorā. Paredzams, ka divas no svarīgākajām Slovēnijas nozarēm – transports un tūrisms – tiks skartas visvairāk, apgrozījumam 2020. gadā samazinoties par 70 %, tādēļ tiek prognozēts ļoti straujš IKP kritums 2020. gadā.

- (18) Līdz 2020. gada aprīļa beigām iestādes bija pieņēmušas divus pasākumu kopumus, lai izlīdzinātu Covid-19 satricinājumu⁸. Pirmais satricinājuma mazināšanas pasākumu kopums, kura vērtība ir aptuveni 3,1 miljardi EUR, kas atbilst aptuveni 6,4 % no IKP, galvenokārt ir vērsts uz nodarbinātības un sociāli neaizsargāto grupu aizsardzību. Valsts sedz darba samaksas kompensāciju, slimības pabalstu un sociālā nodrošinājuma iemaksas par darbinieku pagaidu atlaišanu, kā arī pensijas apdrošināšanas iemaksas darbiniekiem, kas paliek darba vietā. Lai atvieglotu uzņēmumu un māsaimniecību likviditātes ierobežojumus, aizdevumu apkalpošanu var atlikt uz laiku līdz 12 mēnešiem. Otrā pakete, kuras vērtība ir aptuveni 2 miljardi EUR, kas ir līdzvērtīgi aptuveni 4,2 % no IKP, galvenokārt sniedz likviditātes atbalstu uzņēmumiem. Pakete ietver valsts garantiju shēmu ar banku starpniecību, kas ļauj lieliem uzņēmumiem piešķirt valsts garantētus aizdevumus līdz 70 % apmērā no pamatsummas un maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) piešķirt aizdevumus līdz 80 % apmērā no pamatsummas. Nodokļu maksājumu atlikšanai, atbrīvojumam no sociālajām iemaksām un publisko iestāžu līgumsaistību maksājumu paātrināšanai arī ir jāpalīdz uzņēmumiem mazināt problēmas ar likviditāti un piekļuvi finansējumam.
- (19) Pieaugot pieprasījumam pēc veselības aprūpes pakalpojumiem Covid-19 uzliesmojuma sākumā, Slovēnija saskaras ar grūtībām nodrošināt pietiekamu veselības aprūpes kapacitāti. Vīrusa uzliesmojums ir atklājis strukturālas problēmas veselības aprūpes sistēmā. Piemēram, salīdzinoši zemais ārstu blīvums ir papildu problēma cīņā pret epidēmiju. Tādēļ ir svarīgi pieņemt darbā apmācītākus veselības aprūpes darbiniekus, aizsargāt viņu darba apstākļus un nodarbināt viņus tur, kur tas visvairāk vajadzīgs. Izšķiroša nozīme ir diagnostikas, testu un e-veselības rīku ieviešanai, kas ļauj veikt turpmākus pasākumus un telemedicīnu. Svarīgi ir arī mērķtiecīgi pētījumi un inovatīvi risinājumi, kas palīdz sabiedrības veselības dienestiem vākt un izmantot anonimizētus datus, lai pieņemtu uz informāciju balstītus lēmumus. Krīze uzsver nepieciešamību aizsargāt finansēšanas spējas veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmām, kurās abās vēl jāveic strukturālas reformas. Jauna Veselības aprūpes un veselības apdrošināšanas tiesību akta savlaicīga pieņemšana un īstenošana, veselības aprūpes sistēmas finanšu avotu paplašināšana un finanšu rezervju izveide mazinās finanšu resursu svārstības ekonomikas cikla laikā. Ilgtermiņa aprūpes tiesību akta trūkums ir ierobežojis Slovēnijas spēju cīnīties pret Covid-19 uzliesmojumu visvairāk skartajās aprūpes vietās. Tā kā vecāka gadagājuma cilvēkiem, cilvēkiem ar invaliditāti un cilvēkiem ar hroniskām slimībām ir paaugstināts smagas slimības risks vīrusa dēļ, ir jāpieliek ievērojamas papildu pūles, lai nodrošinātu kvalitatīvus ilgtermiņa aprūpes pakalpojumus ciešā saistībā ar veselības aprūpes pakalpojumiem.
- (20) Covid-19 izraisītā veselības un ekonomikas krīze ir radījusi vēl nepieredzētu spiedienu uz Slovēnijas darba tirgu un sociālās aizsardzības sistēmu. Saskaņā ar Komisijas prognozi paredzams, ka bezdarba līmenis 2020. gadā pieaugs līdz 7 % un 2021. gadā samazināsies līdz 5,1 %. Lai ierobežotu straujo bezdarba pieaugumu visvairāk skartajās nozarēs, Slovēnija ir reaģējusi, pieņemot visaptverošu politiku, kurā preventīvie pasākumi apvienoti ar pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt darba ņēmēju ātru atgriešanos darba tirgū. Nozīmīgajiem politikas risinājumiem, kas izstrādāti, apspriežoties ar sociālajiem partneriem, vajadzētu būt vērstiem uz to, lai panāktu noturīgu un taisnīgu ekonomikas atveseļošanu, stiprinot pašreizējo aktīva darba tirgus politiku un nodarbinātības saglabāšanas shēmas, tostarp saīsināta darba laika shēmas, un ieviešot citu uzņēmumiem paredzētu atbalstu ar noteiktu termiņu, piemēram, algas

⁸ Komisija ir pieņēmusi pagaidu valsts atbalsta regulējumu šādiem atbalsta pasākumiem, kas cita starpā ietver aizsardzības pasākumus attiecībā uz uzņēmumu dzīvotspēju; OV C 91I, 20.3.2020., 1. lpp.

subsīdijas un atbrīvojumus no sociālā nodrošinājuma iemaksām. Šie pasākumi palīdzētu mazināt ienākumu zaudējumus visiem darba ņēmējiem, tostarp tiem, kuri strādā nestandarta nodarbinātībā, kā arī pašnodarbinātām personām. Elastīgs darba režīms, tostarp darba vietas elastīgums (piemēram, noteikumi par tāldarbu), darba laika elastīgums (piemēram, noteikumi par elastīgu darba laiku) un darba organizāciju elastīgums (piemēram, uzņēmuma iekšējie pakalpojumi) var būtiski saglabāt nodarbinātību ierobežošanas pasākumu laikā un atsākot saimniecisko darbību. Uzņēmējdarbības gara veicināšanai būs izšķiroša nozīme, lai atjaunotu ekonomiku un veiktu nepieciešamās korekcijas pēc krīzes. Tādēļ ir īpaši svarīgi atbalstīt pašnodarbinātās personas, samazinot administratīvo slogu un finansiālo neizdevīgumu salīdzinājumā ar darba ņēmējiem.

- (21) Lai mazinātu šīs krīzes sociālo ietekmi, ir būtiski, lai Slovēnija turpinātu nodrošināt atbilstošu sociālo pabalstu kopumu. Tādēļ būs regulāri jāuzrauga krīzes ietekme uz nabadzību. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš vecāka gadagājuma cilvēkiem, jo īpaši sievietēm, kurām nabadzības vai sociālās atstumtības riska rādītāji jau pirms krīzes bija augstāki nekā vidēji ES. Paredzams, ka grozījumi pensiju tiesību aktos, ko valsts asambleja pieņēma 2019. gada novembrī, uzlabos pensiju atbilstību jaunajiem pensionāriem, savukārt pašreizējie pensionāri, tostarp tie, kuri atrodas uz nabadzības sliekšņa vai zem tā, no tā negūs labumu. Papildu finansiālais atbalsts, kas tiek piedāvāts organizācijām, kuras darbojas pirmajās līnijās, nodrošinātu, ka Covid-19 pandēmija nesamērīgi neskar cilvēkus, kuriem draud sociālā atstumtība, un ka tiek apmierinātas viņu pamatvajadzības, piemēram, ikdienas pārtika un veselības aprūpe.
- (22) Likviditātes pasākumi uzņēmumiem tika ieviesti 2020. gada aprīlī, bet joprojām pastāv dzīvotspējīgi uzņēmumi, piemēram, mazāki inovatīvi un strauji augoši uzņēmumi, kuru banku kredītreitingi vēl nav pietiekami labi atzīti, lai tie varētu saņemt iepriekš minētās aizdevumu garantijas ar banku starpniecību. Varētu būt nepieciešama labāka piekļuve alternatīvam finansējumam, tostarp pašu kapitāla finanšu instrumentiem (piemēram, riska kapitālam), jo īpaši tādās valstīs kā Slovēnija, kur kapitāla tirgi ir nepietiekami attīstīti. Slovēnijas esošie pašu kapitāla instrumenti varētu būt iespēja novirzīt atbalsta līdzekļus tiem uzņēmumiem, kas veiksmīgi izklūst no krīzes, piemēram, inovatīviem MVU, jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem, kā to plānojušas citas dalībvalstis. ES noteikumos paredzēto aizsardzības pasākumu piemērošana nodrošinās, ka šāda iepludināšana negatīvi neietekmēs uzņēmumu efektivitāti vai ekonomisko konkurenci.
- (23) Covid-19 krīze ir nopietni ietekmējusi citādi dzīvotspējīgu uzņēmumu un mājsaimniecību spēju nomaksāt rēķinus. Ja nekas netiktu darīts, liela daļa privātā sektora kļūtu maksātnespējīga. Starp Slovēnijas valdības ieviestajiem likviditātes pasākumiem uzņēmumiem bija 12 mēnešu moratorijsienākumus nesošu banku aizdevumu atmaksai nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām. Šo un līdzīgu pasākumu efektivitāte un lietderība ir rūpīgi jāizvērtē un jāuzrauga. Būtu arī ātri jānovērš pasākumu negatīvā ietekme, lai visos gadījumos nodrošinātu finanšu stabilitāti.
- (24) Grūtībās nonākušiem uzņēmumiem un jo īpaši mazākiem uzņēmumiem ir vajadzīga ne tikai likviditāte un finansējums, bet arī labvēlīga uzņēmējdarbības vide. Tas ietver ne tikai Covid-19 palīdzības pasākumu ātru un nebirokrātisku īstenošanu, bet arī daudz ko citu. Valsts lielais regulatīvais un administratīvais slogs rada izmaksas, ko grūtībās nonākuši uzņēmumi šajos sarežģītajos laikos vienkārši nevar atļauties. Birokrātijas samazināšana, kas saistīta, piemēram, ar atļaujām, ziņošanas pienākumiem un nodokļu procedūrām, ir efektīvs veids, kā nodrošināt tūlītējus, ievērojamus atvieglojumus

uzņēmumiem, neradot slogu valsts budžetam un netiešā veidā – nodokļu maksātājiem. Noteikumu modernizēšana ļaus speciālistiem piedāvāt rentablākus un inovatīvākus pakalpojumus, kas uzņēmumiem tagad ir vajadzīgi. Slovēnija ir izveidojusi instrumentus administratīvā sloga samazināšanai, tostarp “vienoto dokumentu” un “MVU testu”. Šos jaunos rīkus tagad var maksimāli izmantot, lai sniegtu tūlītēju atbalstu. Krīze liks papildu uzsvāru uz komercstrīdu izšķiršanu un kriminālvajāšanu par noziegumiem ekonomikas jomā. Maksātnespējas regulējumā lielāka uzmanība būs jāpievērš arī tam, lai izvairītos no maksātnespējas, kas saistīta ar krīzi, lai ātri likvidētu dzīvotnespējīgus uzņēmumus un lai sniegtu otro iespēju iesaistītajām personām.

- (25) Lai veicinātu ekonomikas atlabšanu, būs svarīgi pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un veicināt privātās investīcijas, tostarp veicot attiecīgas reformas. Viena no šādām investīcijām varētu būt zaļās pārejas veicināšana ar ilgtspējīgiem projektiem, piemēram, atteikšanās no ogļraktuvēm un ar ogļēm darbināmas elektroenerģijas ražošanas. Investīcijas pārejā uz zaļo ekonomiku, kā aprakstīts Slovēnijas nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, var palīdzēt sniegt īstermiņa stimulu, lai atgūtos no Covid-19 uzliesmojuma un vidējā termiņā pēc tā. Tas var ietvert pašreizējo zemo atjaunojamo energoresursu īpatnību, enerģētikas infrastruktūras stiprināšanu, gaisa piesārņojuma samazināšanu, kas pārsniedz ES vidējo rādītāju Slovēnijas pilsētās, aprites ekonomikas stiprināšanu, sociālās uzņēmējdarbības atbalstīšanu un centienu paātrināšanu, lai ierobežotu iespējamo ietekmi uz reģioniem un nozarēm, kuras pāreja skar visvairāk. Pašreizējais emisiju samazinājums būtu īslaicīgs, ja ekonomikas atveseļošanas paketēs pienācīga uzmanība netiks veltīta investīcijām tīrā enerģijā un klimata jomā, kā rezultātā Slovēnija atpaliktu no saviem klimata mērķrādītājiem. Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļu 2021.–2027. gada plānojums varētu palīdzēt Slovēnijai risināt dažas no problēmām, ko rada pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, īpaši teritorijās, kas ietvertas ziņojuma par valsti D pielikumā. Tas ļautu Slovēnijai optimāli izmantot minēto fondu.
- (26) Lai ekonomika atveseļotos, ievērojot ilgtspējības principu, būs vajadzīgas investīcijas ar mērķi pilnveidot ilgtspējīgu transportu un atbalstīt sabiedrisko pasažieru transportu un ilgtspējīgus savienojumus, jo īpaši dzelzceļa jomā. Covid-19 krīze ir radījusi papildu problēmas kravu un tranzīta pārvadājumiem, un, lai gan Slovēnija ir veikusi nepieciešamos pasākumus un sekmējusi preču, jo īpaši kritiski svarīgu preču, plūsmu, tā negatīvi ietekmēs valsts ekonomikas izaugsmi.
- (27) Izejas un atveseļošanas stratēģijas ietvaros būs svarīgi atbalstīt investīcijas pētniecībā un inovācijā, kas ir ļoti būtisks produktivitātes un ekonomiskās izaugsmes virzītājspēks. Pat pirms krīzes Slovēnija tika novērtēta tikai kā “mērena novatore”, kas palēnināja tās centienus panākt valstis ar labāko sniegumu. Uzņēmējdarbības sektors ir atbildīgs par 75 % no izdevumiem pētniecībai un izstrādei. Ekonomikas lejupslīde no jauna apdraud pētniecību un izstrādi un inovāciju uzņēmumos. Salīdzinoši zemie inovācijas rādītāji, jo īpaši MVU vidū, palēnina Covid-19 krīzē nepieciešamo inovatīvu uzņēmējdarbības procesu un risinājumu izstrādi un izplatīšanu. Investīcijas ir vajadzīgas, lai palīdzētu inovatīviem MVU, tostarp jaunuzņēmumiem, kuru darbība ir saistīta ar jaunām tehnoloģijām un revolucionārām inovācijām, paplašināt ražošanu. Sadarbība starp akadēmiskajām aprindām un uzņēmumiem galvenokārt attiecas tikai uz vidējo un augsto tehnoloģiju nozarēm. Pētniecības organizāciju un augstākās izglītības iestāžu izveidoto zināšanu nodošanas biroju efektivitāte ievērojami atšķiras. Saiknei starp akadēmiskajām aprindām un uzņēmumiem ir būtiska nozīme, lai sekmīgi pārvērstu zināšanas inovācijā, uzlabotu valsts pētniecības un inovācijas rādītājus un veicinātu ekonomikas izaugsmi. Publiskie izdevumi pētniecības un izstrādes jomā bija

pieticīgi un daļēji atkarīgi no ES struktūrfondiem. Lai atgūtos no šīs krīzes, prioritāte būs jāpiešķir publiskām investīcijām pētniecībā un inovācijā, tostarp tehnoloģiskajā un lietiskajā pētniecībā.

- (28) Digitālajai pārveidei būs izšķiroša nozīme pēckrīzes ekonomikas atveseļošanā. Valsts potenciālu šajā jomā ilustrēja tāldarba shēmu un tiešsaistes tirdzniecības risinājumu straujā izvērsšana dažos Slovēnijas uzņēmumos krīzes sākumā. Lielāka digitalizācija uzņēmējdarbības modeļos un ražošanas procesos šīs pārmaiņas atraisītu arī citās ekonomikas nozarēs. Slovēnija var balstīties uz esošajām zināšanām un izcilām spējām robotikas, mākslīgā intelekta un blokķēdes tehnoloģiju jomā, lai atbalstītu digitalizācijas paplašināšanu, aptverot mazāk attīstītas tradicionālās nozares. Pašlaik pieejamo publiskā sektora datu plašā klāsta atkārtota izmantošana varētu atbalstīt inovāciju un lielo datu ekonomiku. Darbinieku digitālo prasmju uzlabošana varētu salīdzinoši ātri palielināt viņu nodarbināmību un atbalstīt ekonomikas atveseļošanu. Lietotājdraudzīgu e-pārvaldes pakalpojumu un digitālo publisko pakalpojumu ieviešana palīdzētu vēl vairāk samazināt administratīvo slogu uzņēmumiem. Kaut arī virkne tiešsaistes publisko pakalpojumu jau ir pieejami, lai tos sāktu izmantot privātpersonas un uzņēmumi, būs vajadzīgi centieni, kuru mērķis ir palielināt iedzīvotāju uzticēšanos tiešsaistes darījumiem un to drošībai (piemēram, valsts elektroniskā identifikatora ieviešana, kiberdrošība un privātuma aizsardzības mehānismi). Ātrdarbīgi un uzticami platjoslas savienojumi (fiksētie un mobilie), tostarp lauku apvidos, ir neaizstājami, lai attīstītu nozīmīgus sociālos un ekonomiskos pakalpojumus tiešsaistē. 5G tīklu izvērsšana ir atkarīga no savlaicīgas 5G spektra piešķiršanas.
- (29) Covid-19 pārvietošanās ierobežojumu pasākumu laikā parastās nodarbības visos izglītības līmeņos ir aizstātas ar tālmācību. Lai mācītos tiešsaistē, ir vajadzīga atbilstoša digitālā infrastruktūra, izglītības materiāli un skolotāji ar vajadzīgajām prasmēm un atbalstu efektīvai mācīšanai. Visiem izglītojamajiem, jo īpaši neaizsargātām grupām, tostarp personām ar invaliditāti un personām no lauku apvidiem, ir jābūt pienācīgai piekļuvei tālmācībai un pienācīgām digitālajām prasmēm, lai pilnā mērā gūtu labumu no tālmācības. Digitālajām prasmēm būtu jāpievērš lielāka uzmanība skolu mācību programmās, lai uzlabotu darba ņēmēju prasmes. Tas ļautu plašāk izmantot tāldarbu un digitālos pakalpojumus, labāk saskaņot digitālās prasmes ar darba tirgus prasībām, kā arī iekļaut mazāk aizsargātas grupas, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēkus vai lauku apvidos dzīvojošus cilvēkus.
- (30) Šie ieteikumi pievēršas pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atlabšanas veicināšanai, taču Slovēnijai 2019. gadā adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā, attiecas arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. Šie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgada ciklā. Tas attiecas arī uz ieteikumiem, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Minētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, t. sk. pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.
- (31) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. Dalībvalstis savās 2020. gada valsts reformu programmās ir izvērtējušas progresu saistībā ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanu. Nodrošinot tālāk sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Slovēnija sekmēs progresu IAM sasniegšanā un kopīgus pūliņus konkurētspējīgas ilgtspējas nodrošināšanai Savienībā.

- (32) Cieša valstu ekonomikas koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai strauji atgūtos no Covid-19 ekonomiskās ietekmes. Slovēnijai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes, būtu jānodrošina, ka tās politika joprojām atbilst ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar pārējo eurozonas dalībvalstu politiku.
- (33) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Slovēnijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu, 2020. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Slovēnijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Slovēnijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (34) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums⁹ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Slovēnijai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi:

1. Ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi risinātu pandēmijas situāciju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atlabšanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kas ļaus panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgspēju un vienlaikus veicinās investīcijas. Nodrošināt veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes sistēmas noturību, tostarp garantējot pietiekamu apgādi ar kritiski svarīgām zālēm un novēršot veselības aprūpes darbinieku trūkumu.
2. Nodrošināt pienācīgu ienākumu aizstāšanu un sociālo aizsardzību. Mazināt krīzes ietekmi uz nodarbinātību, tostarp uzlabojot saīsināta darba laika shēmas un izmantojot elastīgu darba režīmu. Parūpēties, lai šie pasākumi nodrošinātu pienācīgu aizsardzību nestandarta darba ņēmējiem.
3. Turpināt ātri īstenot pasākumus, lai nodrošinātu likviditāti un finansējumu uzņēmumiem un mājāsaimniecībām un samazinātu administratīvo slogu. Pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un rosināt privātās investīcijas, lai atbalstītu ekonomikas atlabšanu. Ievirzīt investīcijas uz zaļo pārkārtošanos un digitālo pāreju, jo īpaši uz tīru un efektīvu enerģijas ražošanu un izmantošanu, vides infrastruktūru, ilgtspējīgu transportu, pētniecību un inovāciju un 5G tīkla izvēršanu. Veicināt uzņēmumu digitālās spējas un stiprināt digitālās prasmes, e-komerciju un e-veselību.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

⁹ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.